Kaupunkiuudistus

Kaupunginosakehittämisen pilotti 2026–2029

5.11.2026

1. Johdanto

1.1. Tasapainoisesti kasvava Espoo -kärkiohjelma

Espoon kaupungin strategia, Espoo-tarina, sisältää seitsemän valtuustokaudella erityisen tärkeää kehittämisteemaa. Näiden toteuttamiseksi kaupunki käynnistää valituista teemoista määräaikaisia strategisia kärkiohjelmia. Kärkiohjelmien tarkoituksena on vauhdittaa sellaisten tavoitteiden toteutumista, joissa halutaan saavuttaa suurempaa vaikuttavuutta, näkyviä muutoksia sekä vahvistaa eri toimialojen yhteistä tekemistä.

Tasapainoisesti kasvava Espoo -kärkiohjelma tukee Espoo-tarinan tavoitetta, jonka mukaan hallitusti kasvavan Espoon kaikki kaupunginosat ovat viihtyisiä ja turvallisia. Tavoitteen saavuttamiseksi ohjelmassa keskitytään sekä hallittuun kasvuun että alueiden tasapainoiseen kehittämiseen. Hallitussa kasvussa huomioidaan esimerkiksi asuntorakentamisen ja väestönkasvun yhteensovittaminen sekä kaupunkikeskusten viihtyisyys. Alueiden tasapainoisen kehityksen näkökulmasta keskeisiä teemoja ovat muun muassa palvelutarjonta ja alueiden elinvoimaisuus.

Kärkiohjelman tehtävänä on vahvistaa kaupungin yhteistä suuntaa ja toimintaa näissä teemoissa. Ohjelma kokoaa yhteen eri toimialojen kehittämistyötä, parantaa kaupungin tilannekuvaa sekä tukee uusien toimintatapojen käyttöönottoa. Kärkiohjelmat ovat määräaikaisia, minkä jälkeen niiden toimintamallit ja tulokset siirtyvät osaksi kaupungin normaalia toimintaa.

Tasapainoisesti kasvava Espoo -ohjelman päätavoitteet ovat:

1) **Alueiden viihtyisyys kasvaa ja arki sujuvoituu**
   Alueilla on monipuolisia palveluita, kohtaamisen paikkoja ja tekemisen mahdollisuuksia, jotka lisäävät alueiden elävyyttä ja viihtyisyyttä. Asuinympäristö on laadukas ja lähiluonto helposti saavutettavissa.

2) **Alueiden välinen eriarvoisuus vähenee**
   Hyvinvoinnin ja hyvän arjen edellytysten erot alueiden välillä pienenevät. Segregaatiota ehkäistään tunnistamalla alueiden erilaiset tarpeet ja kohdentamalla toimia niiden mukaisesti.

1.2. Kaupunkiuudistus osana kärkiohjelmaa

Kaupunkiuudistuksen toimintamalli toteuttaa Espoo-tarinan tavoitteita ja Espoo-tarina antaa rungon kaupunkiuudistusten painotuksille. Espoo-tarinan seitsemästä kokonaisuudesta kaupunkiuudistuksilla vaikutetaan erityisesti seuraaviin lohkoihin alatavoitteineen:

1. Espoossa jokainen lapsi ja nuori voi onnistua ja yltää parhaimpaansa
2. Hallitusti kasvavan Espoon kaikki kaupunginosat ovat viihtyisiä ja turvallisia

5. Espoo onnistuu kansainvälistymisen mahdollisuuksissa ja haasteissa

Espoo-tarinan kärkitavoitteiden poikkihallinnollista toimeenpanoa johdetaan virkakoneistossa erityisesti kaupunginjohtajan omistamilla neljällä kärkiohjelmalla. Kaupunkiuudistuksen toimintamalli on yksi Tasapainoisesti kasvava Espoo -kärkiohjelman keskeisistä toteutustavoista. Kaupunkiuudistusten avulla kehitetään ja kokeillaan valituilla alueilla uusia toimintamalleja, joilla voidaan parantaa alueiden elinvoimaa, viihtyisyyttä ja hyvinvointia. Tavoitteena on luoda toimintamalli, jota voidaan myöhemmin soveltaa myös muilla alueilla Espoossa.

1.3. Alueellinen eriytyminen

Segregaatiolla tarkoitetaan yleensä kaupunkialueen sisäistä alueellista eriytymistä, eli sitä, että samankaltaisiin sosioekonomisiin ja etnisiin ryhmiin kuuluvat asuvat samoilla asuinalueilla (Rönnberg 2026). Nykyisin segregaatiotutkimuksessa korostetaan alueiden välisten erojen lisäksi sitä, miten ihmiset altistuvat segregaatiolle ja miten se vaikuttaa heidän mahdollisuuksiinsa. Haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät liikkuvat harvemmin hyväosaisten alueilla, mikä vahvistaa segregaatiota edelleen. Ilmiö korostuu lapsilla ja nuorilla, joiden arki on aikuisia paikallisempaa.

Yhteiskunnassa, jossa ei olisi merkittävää taloudellista eriarvoisuutta, ei olisi myöskään segregaatiota. Taloudellinen eriarvoisuus eli eri väestöryhmien erilaiset mahdollisuudet työllistymiseen ja riittäviin tuloihin on segregaation juurisyy. Segregaation juurisyitä ovat siis yhteiskunnalliset eriarvoisuuden ilmiöt, jotka heijastuvat pitkällä aikavälillä alueelliseen eriytymiseen ja näkyviin seurauksiin alueilla. Yhdessä tuloerojen kasvun kanssa kaupunkien segregaatio on kasvanut kaikkialla maailmassa.

Segregaation ehkäiseminen on tärkeää, koska alueellinen eriytyminen voi kaventaa ihmisten mahdollisuuksia muun muassa koulutukseen, työhön, terveyteen ja osallisuuteen. Vaikutukset korostuvat lapsilla ja nuorilla, joiden arki ja palvelut kiinnittyvät vahvasti asuinalueeseen. Pitkittyessään segregaatio voi vahvistaa sukupolvien yli siirtyvää eriarvoisuutta, heikentää yhteiskunnallista luottamusta sekä vähentää alueiden ja koko kaupungin elinvoimaa. Aikainen puuttuminen ilmiöön on oleellista, sillä lasten ja nuorten kohdalla vaikutukset voivat näkyä usean vuosikymmenen viiveellä.

1.4. Mitä kaupunkiuudistus tarkoittaa?

Espoossa kaupunkiuudistus tarkoittaa toimintamallia, jolla vahvistetaan vanhojen asuinalueiden vetovoimaa, elinvoimaa ja viihtyisyyttä. Kohdealueille ovat tyypillisiä sosioekonomisilla mittareilla näkyvä kielteinen eriytymiskehitys, yksipuolinen kaupunkiympäristö ja runsaasti peruskorjausta vaativa asuntokanta.

Kaupunkiuudistuksen tavoitteena on alueiden kokonaisvaltainen kehittäminen niiden lähtökohdista ja erityispiirteistä ammentaen. Se voi tarkoittaa panostuksia asukkaiden hyvinvointiin, osaamiseen ja vapaa-ajan mahdollisuuksiin, täydennysrakentamista asuntokannan monipuolistamiseksi tai palvelutarjonnan parantamista. Se voi tarkoittaa myös kaupunkiympäristön laadun parantamista ja investointien priorisointia. Tärkeässä roolissa on myös osallisuuden, yhteisöllisyyden ja turvallisuuden tunteen tukeminen eri keinoin.

Kaupunkiuudistuksen toimintamalli auttaa sovittamaan yhteen eri toimialojen toimia alueilla. Samalla se tekee näkyväksi alueilla jo tehtävää työtä ja mahdollistaa eri toimenpiteiden yhteisvaikutusten seurannan.

1.5. Kaupunkiuudistuksen johtamismalli

Espoo-tarinan tavoitteet sekä sitä tarkentavat Tasapainoisesti kasvava Espoo -kärkiohjelman tavoitteet ohjaavat kaupunkiuudistuksen työtä. Johtamismalli yhdistää kärkiohjelman strategisen ohjauksen, alueilla tehtävän yhteistyön ja nykyisten organisaatioiden päätöksenteon. Kaupunkiuudistuksen yhteensovittamista ja toimenpiteiden edistämistä varten nimetään kaksi henkilöä, joista kummallekin varataan 50 prosenttia työajasta kaupunkiuudistuksen koordinaattorin tehtävään.

Henkilöt kokoavat kaupungin toimijat, asukkaat ja kumppanit valmistelemaan ja edistämään yhteisten kaupunkiuudistuksen toimenpiteiden toteuttamista ja edistymistä valituilla alueilla. He jalostavat ideoita yhdessä muiden kanssa, innostavat yhteistyöhön sekä huolehtivat tiedonkulusta ja sovittujen asioiden etenemisestä. Heidän tehtävänsä on yhteensovittaa ja edistää työtä, ei johtaa muiden yksiköiden toimintaa. Mallin käytännön toteutus on kuvattu alla.

<table>
<tr><td colspan="3">Kaupunkiuudistuksen edistäminen alueilla

Kaksi kaupunkiuudistus-koordinaattoria, kummallakin 50 % työajasta, vauhdittaa yhteisiä kaupunkiuudistustoimenpiteitä.</td></tr>
<tr><td>Kootaan yhteistyötä

Kaupungin toimijat, asukkaat, järjestöt ja yrittäjät yhteiseen tekemiseen.</td><td>Jalostetaan ideoita

Yhdessä vaikuttaviksi toimenpiteiksi, jotka edistävät kärkiohjelman tavoitteita ja palvelujen saavutettavuutta.</td><td>Viedään käytäntöön

Huolehditaan tiedonkulusta ja sovittujen toimenpiteiden etenemisestä.</td></tr>
<tr><td colspan="3">Tarkoitus aloittaa kahdella pilottialueella ja laajennetaan kokemusten perusteella.</td></tr>
</table>

Alueet: Matinkylä ja Espoon keskus.

Aluekohtaiset tavoitteet ja yhteistyö
Kaupunkiuudistuksen koordinaattorit toimivat yhteyshenkilöinä uudistettavilla alueilla ja välittävät tietoa ja tarpeita kaupungin, asukkaiden ja kumppanien välillä. He kokoavat myös tavoitteissa edistymisen tilannekuvaa. Aluekohtaiset toimenpiteet valmistellaan yhdessä kaupungin toimijoiden ja kumppanien kanssa kärkiohjelman tavoitteiden ja alueiden tarpeiden pohjalta. Yhteisessä valmistelussa täsmennetään tavoiteltavat tulokset, toteutuksesta vastaavat tahot, aikataulu ja tarvittavat resurssit. Henkilöt pitävät kokonaisuuden koossa ja huolehtivat, että sovittujen toimenpiteiden eteneminen ja palvelujen saavutettavuuden edistäminen näkyvät yhteisessä työssä.

Kaupunkiuudistuksen käynnistäminen ja kehittäminen
Kaupunkiuudistukset on tarkoitus käynnistää Matinkylässä ja Espoon keskuksessa toteuttamalla konkreettisia toimenpiteitä. Nämä kaksi aluetta toimivat mallin pilottialueina ja toimintatapaa kehitetään kokemusten perusteella. Muita alueita voidaan ottaa mukaan jo pilotin aikana.

Strateginen ohjaus, vastuut ja päätösvalta
Hallintosäännön mukaan kaupunginhallituksen elinkeino- ja kilpailukykyjaosto ohjaa kaupunginhallituksen nimeämien kaupunginosien kehittämistä. Osana tätä tehtävää on luontevaa, että elinkeino- ja kilpailukykyjaosto asettaa myös kaupunkiuudistusohjelmille pidemmän tähtäimen periaatteet ja ohjaa säännöllisten tilannekatsausten kautta kaupunkiuudistuksia.

Virkajohtamisen kokonaisuudessa Tasapainoisesti kasvava Espoo -kärkiohjelma ohjaa kaupunkiuudistuksen työtä ja varmistaa kaupunginjohtajan johdolla kaupunkiuudistuksille riittävän poikkihallinnollisen toimintakyvyn. Kärkiohjelman ohjausryhmä vastaa kaupunkiuudistuksen strategisesta ohjauksesta. Kärkiohjelman ohjelmapäälliköt tukevat aluekohtaisen työn yhteyttä kärkiohjelman tavoitteisiin.

Yhteensovittamisesta vastaavat henkilöt valmistelevat yhteisiä ratkaisuja yhdessä kaupungin toimijoiden ja kumppanien kanssa. He tuovat yhteistä linjausta vaativat asiat ja yhteistyössä ratkaisematta jääneet ongelmat kärkiohjelman ohjausryhmän käsiteltäviksi. Henkilöiden tehtävät ja työajan käyttö sovitaan heidän esihenkilöidensä kanssa.

Toimenpiteiden toteutuksesta vastaavat tahot linjaorganisaatiossa huolehtivat omista tehtävistään ja tarvittavien päätösten valmistelusta. Ohjausryhmän linjaukset eivät

muuta nykyisiä toimivaltuuksia, päätökset ja resurssien käyttö kuuluvat edelleen nykyisille organisaatioille, ja esihenkilösuhteet säilyvät ennallaan.

Seuranta ja ratkaistavat asiat
Yhteensovittamisesta vastaavat henkilöt kokoavat tiedon toimenpiteiden etenemisestä, tuloksista ja toteutuksen esteistä kärkiohjelman ohjausryhmän käsiteltäväksi. Seurannan käytännöt valmistellaan työn käynnistyessä tasapainoisesti kasvava Espoo -kärkiohjelman vastuujohtajan, ohjelmapäälliköiden, kaupunkiuudistus-koordinaattoreiden ja toteutuksesta vastaavien tahojen kanssa ja tuodaan ohjausryhmän hyväksyttäviksi. Samalla sovitaan, kuka kokoaa asiat ohjausryhmän käsittelyyn ja miten usein etenemisestä raportoidaan.

Ohjausryhmässä käsitellään yhteistä linjausta vaativat asiat ja yhteistyössä ratkaisematta jääneet ongelmat.

2. Kaupunkiuudistuksen lähtökohdat

Espoo kasvaa ja kehittyy nopeasti, mutta kasvu jakautuu epätasaisesti kaupungin eri alueille. Kaupunginosien välillä on merkittäviä eroja muun muassa väestörakenteessa, tulotasossa, koulutustasossa, työllisyydessä, terveydessä sekä palveluiden saavutettavuudessa. Samalla väestön ikääntyminen, kansainvälistyminen ja muuttoliike muokkaavat alueiden kehitystä eri suuntiin.

Alueellisen eriytymisen riskiä kasvattavat erityisesti tulo- ja varallisuuserojen kasvu, asumisen kallistuminen, asuntojen hallintamuotojen yksipuolisuus alueilla sekä väestöryhmien valikoiva muuttoliike. Kehitystä voivat voimistaa palvelujen, työpaikkojen ja liikenneyhteyksien epätasainen saavutettavuus, koulujen eriytyminen, alueen kielteinen maine sekä rakennetun ympäristön ja palvelujen jälkeenjääneisyys. Riskit korostuvat, kun nämä tekijät kasautuvat samoille alueille ja vahvistavat toisiaan pitkällä aikavälillä.

Segregaatio on varsin pitkäikäinen ja sitkeä ilmiö. Kun alueen kehitys lähtee eriytymään muusta kaupunkiseudusta, on kehityksen kääntäminen vaikeaa. Sosioekonomisella summaindeksillä mitattuna Espoon pienalueiden väliset suhteelliset erot ovat pysynet hyvin samankaltaisina koko 2000-luvun (kuva 1).

Segregaation ehkäiseminen edellyttää pitkäjänteisiä toimenpiteitä useilla osa-alueilla. Kansainvälisten tutkimustulosten mukaan tehokkaimpia keinoja ovat asumisen monipuolistaminen, laadukkaat palvelut, koulutuksellinen tasa-arvo, työllisyyden vahvistaminen sekä kaupunkiympäristön viihtyisyyden ja turvallisuuden parantaminen.

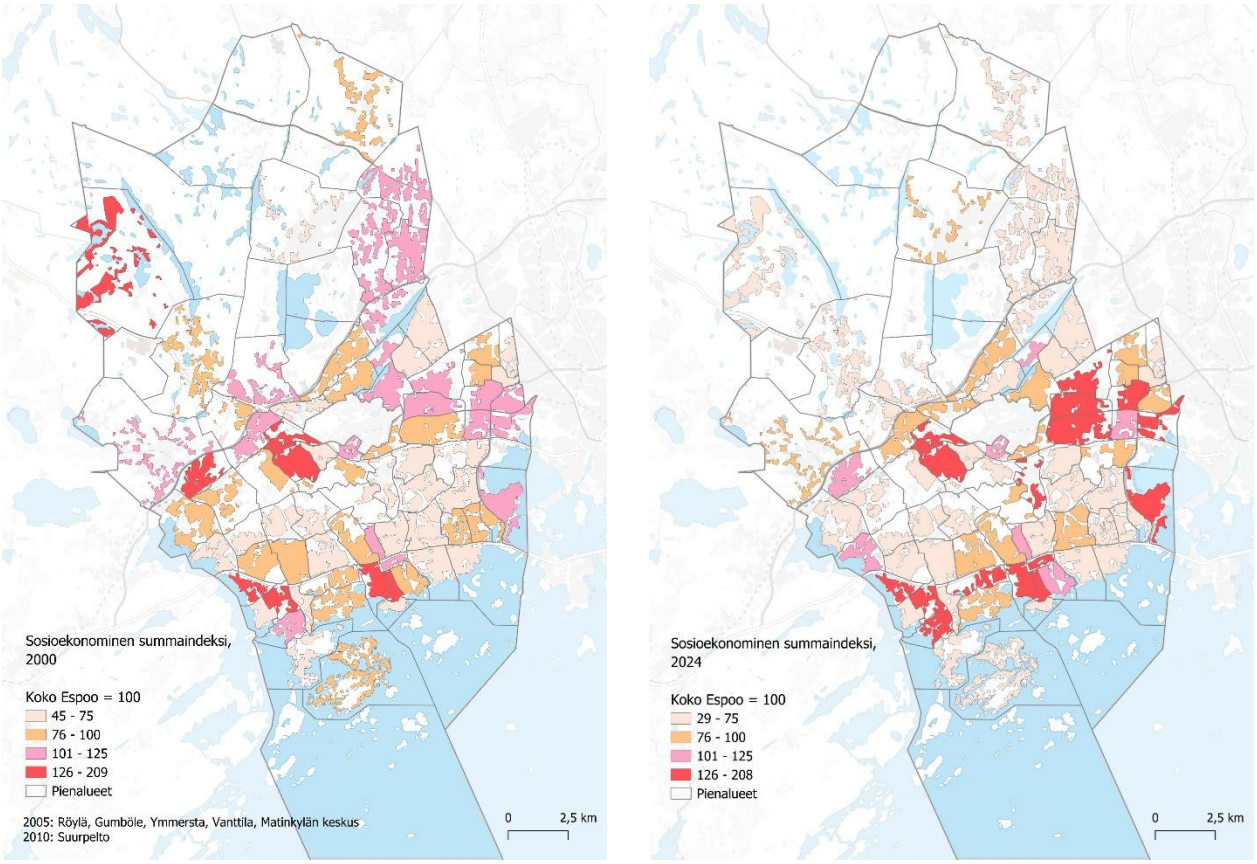
Kehityskulkujen tunnistaminen edellyttää reaaliaikaista tietopohjaa ja tilannekuvaa, jonka avulla voidaan seurata alueiden muutosta ja kohdentaa toimenpiteitä sinne, missä vaikuttavuus on suurin. Kaupunkiuudistuksen lähtökohtana on ymmärtää

alueiden erilaiset vahvuudet, haasteet ja potentiaali sekä suunnata toimenpiteet paikallisiin tarpeisiin perustuen.

Kaupunkiuudistus edistää Espoo-tarinan tavoitteita. Lisäksi se kytkeytyy seudullisiin (MAL-kaupunkiuudistus), kansallisiin (Kansallinen segregaation torjuntaohjelma) ja eurooppalaisiin kehittämisohjelmiin, joiden tavoitteena on vahvistaa alueiden elinvoimaa, ehkäistä segregaatiota sekä edistää sosiaalista, taloudellista ja ekologista kestävyyttä. Yhteys muihin ohjelmiin vahvistaa kaupunkiuudistuksen vaikuttavuutta, mahdollistaa laajemman yhteistyön eri toimijoiden kanssa sekä tukee ulkoisen rahoituksen hyödyntämistä kaupunkiuudistusalueilla.

Tasapainoisesti kasvava Espoo - ja Lukutaito kuntoon -kärkiohjelmilla on luontevia synergioita alueellisen yhdenvertaisuuden, segregaation ehkäisyn sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisessä. Lukutaito kuntoon -ohjelma tukee Tasapainoisesti kasvava Espoo -ohjelman tavoitteita vahvistamalla lasten ja nuorten lukutaitoa ja sitä kautta oppimisen edellytyksiä. Osaamisen vahvistaminen ehkäisee osaltaan alueellista eriarvoistumista. Samalla viestitään aktiivisesti lukemisen merkityksestä ja tuetaan perheiden lukemiskulttuuria. Ohjelmien yhteistyö voi toteutua esimerkiksi kirjastojen, koulujen, nuorisopalvelujen ja järjestöjen sekä lasten ja nuorten harrastus- ja vapaa-ajantoiminnassa.

Lisäksi Tapahtumien Espoo -kehitysohjelma ja Yhteisöllinen Espoo -kehitysohjelma tukevat Tasapainoisesti kasvava Espoo -kärkiohjelman tavoitteita vahvistamalla alueiden elävyyttä, yhteisöllisyyttä, vetovoimaa ja turvallisuutta sekä ehkäisemällä segregaatiota. Alueiden elävöittäminen aktivoi julkisia tiloja, lisää asukkaiden kohtaamisia ja vahvistaa alueeseen kiinnittymistä, mikä tukee viihtyisien ja elinvoimaisten kaupunginosien kehittämistä. Erityisesti kaupunkiuudistusalueilla tapahtumat ja yhteisöllinen toiminta voivat lisätä alueiden myönteistä näkyvyyttä, vahvistaa osallisuutta sekä kannustaa asukkaita, yrityksiä ja muita toimijoita osallistumaan oman alueensa kehittämiseen. Kummallakin kehittämisohjelmalla on suunnitteilla toimintaa mm. kaupunkiuudistusalueelle Espoon keskukseen. Em. ohjelmien toteuttamisen tueksi hyödynnetään ja on haettu ulkoista kehittämisrahoitusta. Yhdessä ohjelmat edistävät alueiden tasapainoista kehitystä ja hyvinvointierojen kaventumista.

Kuva 1. Espoon sosioekonominen summaindeksi vuosina 2000 ja 2024.

Sosioekonomista eriytymistä voidaan havainnollistaa kolmesta sosioekonomisesta muuttujasta (koulutusaste-, tulo- sekä työttömyystiedoista) lasketulla summaindeksillä. Asuinalueen indeksin arvo on sitä korkeampi, mitä suurempia ovat korkeintaan perusasteen suorittaneiden (tai koulutusaste tuntematon) osuus työikäisestä (25–64-vuotiaat) väestöstä, pienituloisimpaan asuntokuntien viidennekseen kuuluvien henkilöiden osuus väestöstä sekä työttömien osuus työvoimasta. Edellä mainitut arvot sekä niiden summa suhteutetaan koko kaupungin vastaaviin lukuihin (koko kaupunki = 100). Indeksin arvon sata ylittävät alueet ovat sosioekonomisesti kaupungin keskitasoa heikompia ja vastaavasti sen alittavat alueet keskitasoa vahvempia.

Laskentatavan vuoksi indeksi soveltuu parhaiten sosioekonomisesti keskitasoa heikommassa asemassa olevien alueiden tunnistamiseen. Parhaimmassa asemassa olevia alueita ei tunnisteta esimerkiksi korkeimman koulutusasteen tai tulojen mukaan. Muutos alueen asemassa kuvaa muutosta vain suhteessa koko kaupungin arvoihin, ei laskennassa käytetyissä muuttujissa tapahtunutta muutosta.

3. Tavoiteltavat muutokset

Kaupunkiuudistuksella tavoitellaan muutoksia elinvoimaan, koulutukseen, asuinympäristöön sekä osallisuuteen. Uudistus on pitkäjänteistä toimintaa monen toimenpiteen vaikutuksen näkyessä vasta vuosien kuluttua, sillä muun muassa

muuttopäätöksiin ja investointeihin vaikuttavat mielikuvat alueista ovat yleensä tiukassa ja muuttuvat hitaasti. Tavoiteltavan muutoksen painopiste voi vaihdella alueittain.

Asuinympäristö

- Alueen asuntokanta on monipuolista ja alueilla on nykyistä enemmän omistusasumista.
- Kaupunkiympäristö on viihtyisää ja asukkaiden tyytyväisyys omaan alueeseensa kasvaa
- Alueet koetaan nykyistä turvallisemmiksi

Elinvoima

- Nuorten työllisyysaste alueilla nousee
- Harrastamisen olosuhteet ja mahdollisuudet paranevat alueella

Koulutus

- Nykyistä useampi nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon
- Perusopetuksen oppimistulokset paranevat
- Varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee

Osallisuus ja viestintä

- Asukkaiden kokemus osallisuudesta lisääntyy
- Mielikuvat alueesta muuttuvat positiivisemmiksi
- Äänestysaktiivisuus alueilla kasvaa

4. Kaupunkiuudistuksen pilottialueet 2026–2029

4.1. Lähtökohta ja valintaperusteet

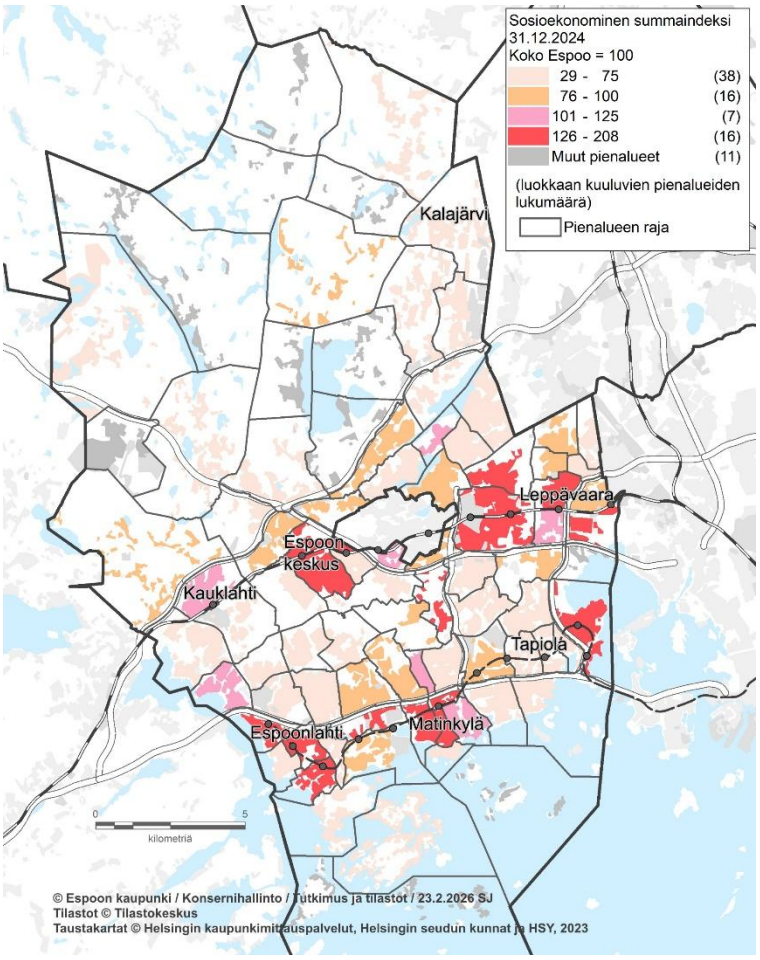
Kaupunkiuudistuksen ensimmäisiksi kohdealueiksi ehdotetaan Matinkylästä Tiistilän, Matinkylän keskuksen ja Matinmetsän alueita sekä Espoon keskuksesta Suvelan ja Kirkkojärven alueita. Kaupunkiuudistuksen tavoitteena on kohdentaa toimenpiteitä alueille, joissa voidaan samanaikaisesti vahvistaa viihtyisyyttä, elinvoimaa ja osallisuutta sekä ehkäistä alueellista eriytymistä. Valitut alueet toimivat vuosina 2026–2029 pilottialueina, joiden kautta kehitetään kaupunkiuudistuksen toimintamallia, tietopohjaa ja seurantaa tulevia tarpeita varten. Uudistamisessa yhdistetään

rakennetun ympäristön kehittäminen palveluja hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä vahvistaviin toimiin.

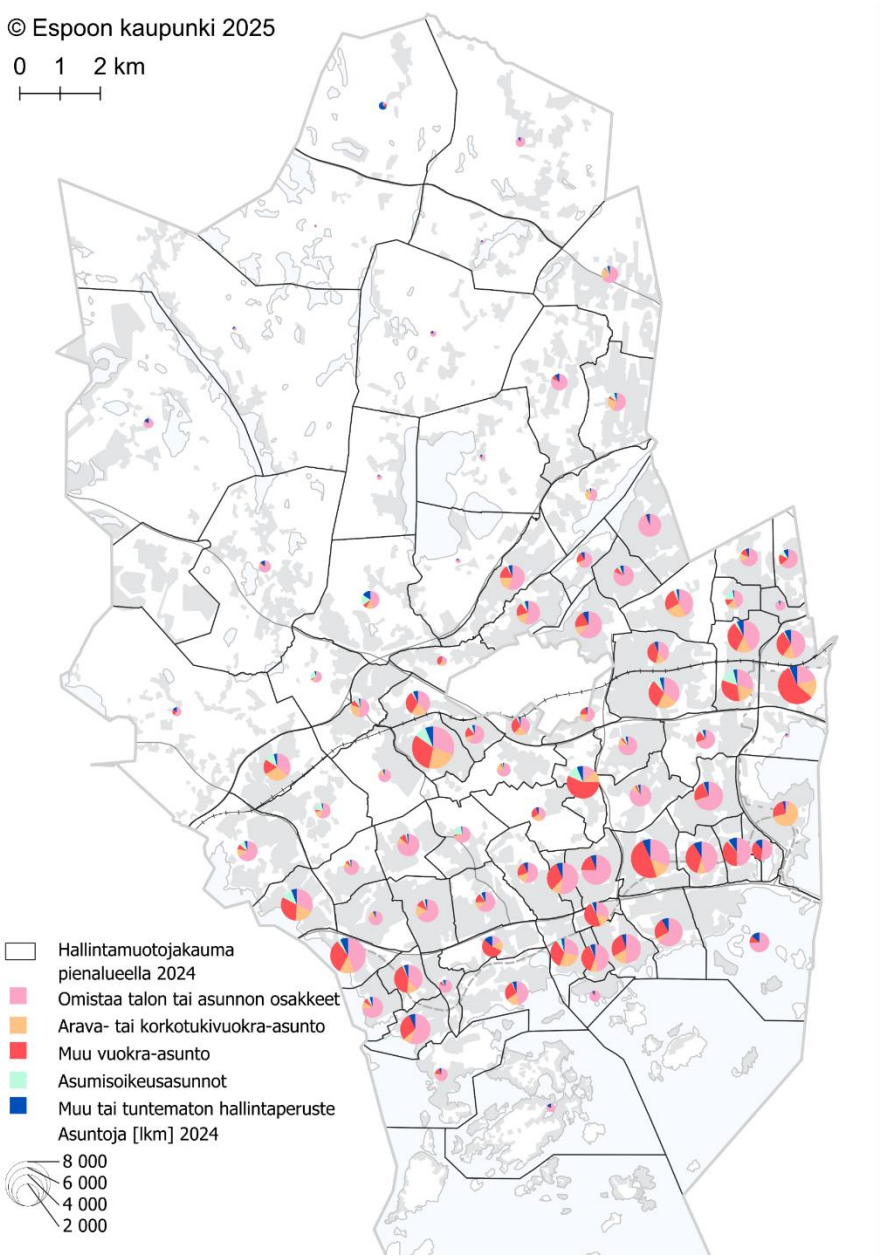
Ehdotukset pilottialueista perustuvat väestökehitystä, sosioekonomista rakennetta, hyvinvointia, asumista, palvelutarpeita ja kehitystrendejä koskevaan tilannekuvaan. Kohteiksi valittiin vanhempia, riittävän laajoja ja toiminnallisesti yhtenäisiä alueita, joilla tunnistettu eriytymisriski yhdistyy käynnissä oleviin tai suunniteltuihin investointeihin ja realistiseen uudistamispotentiaaliin.

Kaupunkiuudistuksen tavoitteena on kohdentaa toimenpiteitä alueille, joissa voidaan samanaikaisesti vahvistaa viihtyisyyttä, elinvoimaa, osallisuutta ja ehkäistä alueellista eriytymistä. Valitut alueet ovat pilottialueita, joiden kautta kehitetään kaupunkiuudistuksen toimintamallia, tietopohjaa ja seurantaa tulevia tarpeita varten.

Vaikka kaupunkiuudistuksen varsinaisiksi kohdealueiksi on valittu Matinkylä ja Espoon keskus, ehkäistään alueellisen eriytymisen kehitystä koko kaupungin tasolla.

Kuva 2. Sosioekonomisen summaindeksin tarkastelu Espoossa 2024

Kuva 3. Asuntojen hallintamuotojakauma pienalueittain 2024.

4.2. Matinkylä

Aluekuva ja valinnan perustelut

Matinkylä on yksi Espoon merkittävimmistä kaupunkikeskuksista, jossa yhdistyvät väestönkasvu, monipuolinen palvelurakenne ja hyvä saavutettavuus. Tiistilän ja Matinmetsän valinta perustuu kuitenkin Matinkylän sisäisiin hyvinvointiin, asumiseen ja väestörakenteeseen liittyviin eroihin, joiden kehitystä on tarpeen seurata. Alueiden tulotaso on vauraimpia osa-alueita matalampi ja työttömyys Espoon keskiarvoa korkeampaa. Tiistilässä korostuvat lisäksi matalampi koulutustaso ja verrattain vähäinen äänestysaktiivisuus. Alueiden vahvuuksia ovat metro, Ison Omenan palvelut, Matinkylän urheilupuisto sekä koulu-, päiväkoti- ja liikuntainvestoinnit. Alueella

käynnissä olevat palveluihin, asumiseen ja kaupunkiympäristöön liittyvät kehittämishankkeet tarjoavat hyvän perustan pitkäjänteiselle kaupunkiuudistukselle, mutta vanhempi rakennuskanta, paikoin yksipuolinen asunto- ja kaupunkiympäristö sekä kävely-, virkistys- ja puistoyhteyksien kehittämistarpeet edellyttävät edelleen aluekohtaista uudistamista.

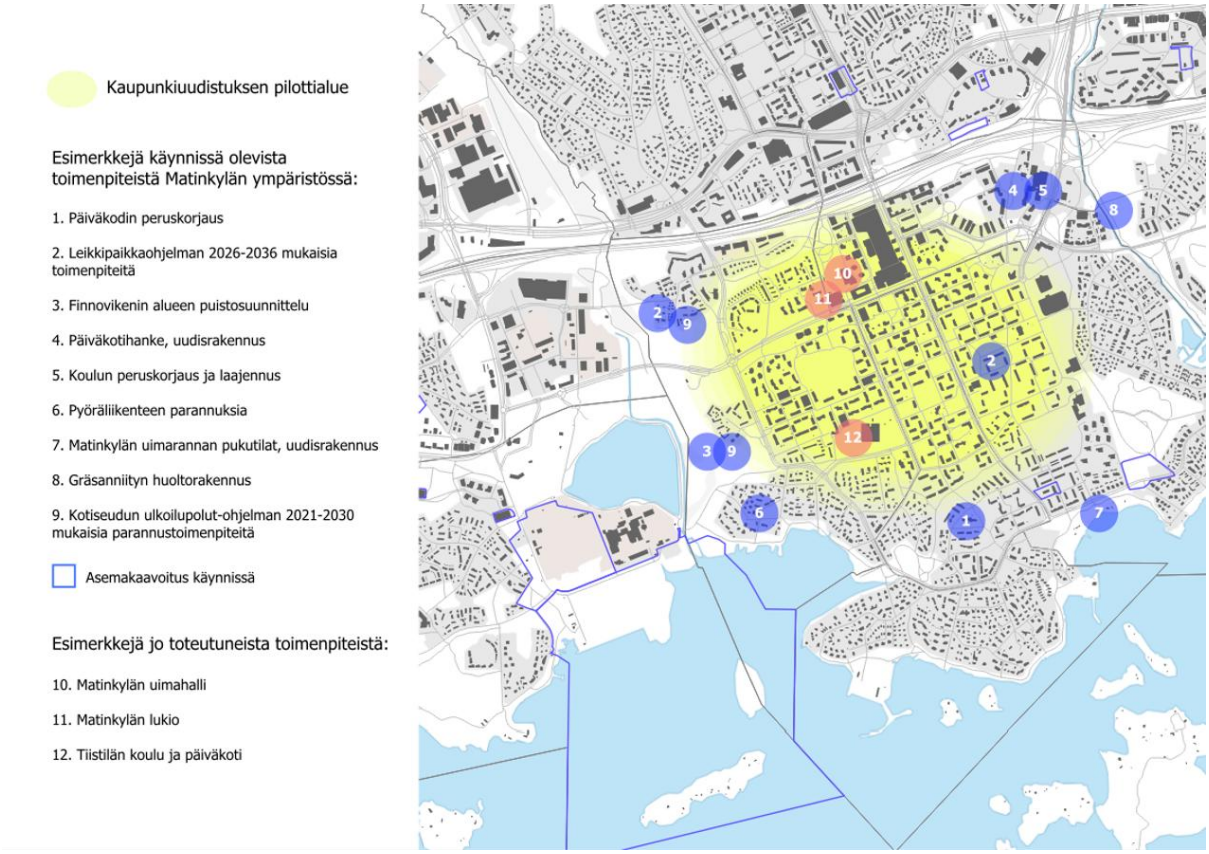
	Asuntojen hallintamuoto			Espoon Asuntojen asunnot	
Pienalue	omistus %	vapaarahoitteinen vuokra %	valtion tukema vuokra %	osuus kaikista asunnoista %	osuus vuokra-asunnoista %
Matinkylän keskus	29	48	16	15	23
Tiistilä	29	35	26	30	49
Matinmetsä	47	37	8	13	28
Yhteensä	36	39	17	20	35

Taulukko 1. Omistus- ja vuokra-asuntojen osuudet sekä Espoon Asuntojen osuus pienalueen kaikista asunnoista ja vuokra-asunnoista Matinkylän pilottialueella.

Käynnissä olevat ja suunnitellut toimet

Matinkylässä palveluverkkoa on vahvistettu viime vuosina muun muassa lukiolla, liikuntahallilla, uimahallilla sekä Tiistilän koululla ja päiväkodilla. Puistoja, liikuntapaikkoja, katuympäristöä ja virkistysyhteyksiä on uudistettu, ja Matinkylän urheilupuistoa on kehitetty osana palvelukokonaisuutta. Tiistilässä käynnistyi Urhea-painotus vuonna 2024. Matinkylässä on myös järjestetty lastenhoitoa kielikurssien ajaksi, ja Ison Omenan palvelupiste palvelee koko Espoota.

Tulevissa suunnitelmissa painottuvat katujen ja puistoreittien parantaminen, päiväkotien korjaukset sekä kaupungin omistamien kiinteistöjen tulevaisuuden ratkaisut. Mattlidens skolcentrumin koulu- ja päiväkotikiinteistöjen uudistaminen on Espoon investointiohjelmassa aikataulutettu lähivuosille.

Kuva 4. Matinkylän viimeaikaisia ja suunniteltuja kehittämistoimenpiteitä.

4.3. Espoon keskus

Aluekuva ja valinnan perustelut

Espoon keskus on kaupungin historiallinen ja hallinnollinen ydinalue, jossa korostuvat sekä kaupungin palvelukeskittymän että asuinalueiden kehittämiseen liittyvät mahdollisuudet. Suvelan ja Kirkkojärven valinta perustuu sosioekonomisten haasteiden kasautumiseen, rakennetun ympäristön uudistamistarpeeseen sekä alueen strategiseen merkitykseen raideliikenteen solmukohtana. Tulotaso jää molemmilla alueilla Espoon keskiarvon alapuolelle ja työttömyys on keskiarvoa korkeampaa. Suvelassa korostuvat suuri vieraskielisten osuus, verrattain matala koulutustaso ja joillakin osa-alueilla vähäinen äänestysaktiivisuus. Kirkkojärvellä painottuvat pienasunto- ja vuokra-asuntovaltaisuus sekä palvelu- ja kaupunkiympäristön uudistamistarpeet. Hyvinvointiin, koulutukseen, työllisyyteen ja asumiseen liittyvien haasteiden rinnalla alueella on merkittäviä vahvuuksia ja investointipotentiaalia. Käynnissä olevat hankkeet mahdollistavat kaupunkiuudistuksen tavoitteiden toteuttamisen osana Espoon keskuksen laajempaa kehittämistä.

Vahvuuksia ovat julkisten palvelujen ja koulutuksen keskittymä, Suvelan monikulttuurinen ja lapsivaltainen väestö, Kirkkojärven historiallinen ympäristö sekä Espoonjoen, keskuspuiston ja muiden viheralueiden läheisyys.

	Asuntojen hallintamuoto			Espoon Asuntojen asunnot	
Pienalue	omistus %	vapaarahoitteinen vuokra %	valtion tukema vuokra %	osuus kaikista asunnoista %	osuus vuokra-asunnoista %
Suvela	31	34	20	14	27
Kirkkojärvi	38	32	21	14	27
Yhteensä	33	34	20	14	27

Taulukko 2. Omistus- ja vuokra-asuntojen osuudet sekä Espoon Asuntojen osuus pienalueen kaikista asunnoista ja vuokra-asunnoista Espoon keskuksen pilottialueella.

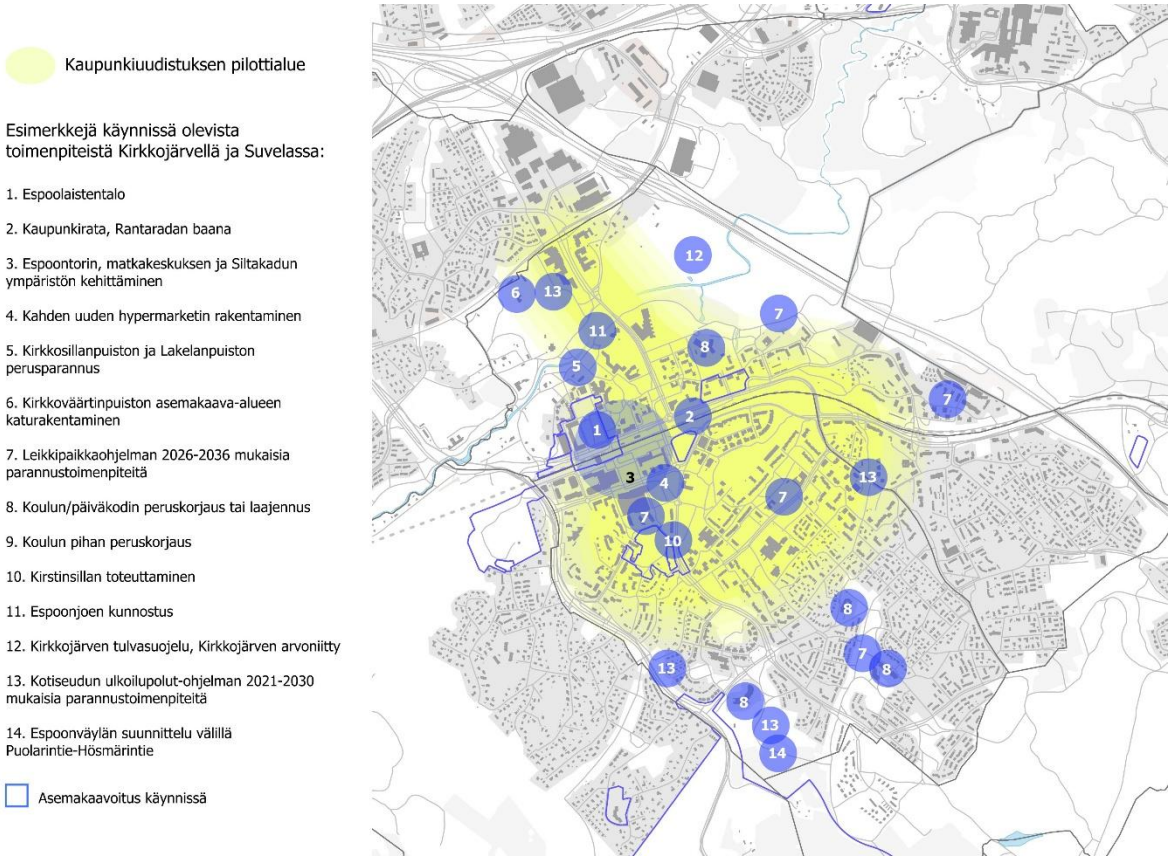
Käynnissä olevat ja suunnitellut toimet

Suvelassa on parannettu katu- ja puistoalueita sekä koulu- ja päiväkotitiloja, ja Espoontorin ja Siltakadun ympäristön kehittäminen on käynnistynyt. Kirkkojärvellä on parannettu ulkoilu- ja latuyhteyksiä sekä valmisteltu aseman, kulkuyhteyksien, Kirkkojärven ja tuomiokirkon ympäristön kehittämistä. Alueilla on lisäksi rakennettu ja peruskorjattu kouluja, päiväkoteja, liikuntatiloja, asukaspuistoja ja Espoon Asuntojen kohteita sekä parannettu puistoja, leikkipaikkoja ja liikenneyhteyksiä.

Suvelassa suunnitelmiin sisältyvät Espoontorin ja matkakeskuksen ympäristö, Suvelansilta ja bussiterminaali, asukaspuiston ja leikkipaikkojen perusparannukset sekä Saarnilaakson koulun ja nuorisotilan korvaava uudisrakennus. Kirkkojärvellä suunnitelmat koskevat aseman ja Virastopihan ympäristöä, Espoolaistentaloa, Espoonjoen rantaympäristöä, katu- ja siltayhteyksiä sekä Kuninkaantien ja Omnian ympäristöä. Lisäksi suunnitteilla ovat Kirkkojärven koulun pihan peruskorjaus, kaupungin käyttöön tulevien tilojen muutokset ja Urhea-painotuksen käynnistäminen vuonna 2027.

Rakenteilla oleva Espoon kaupunkirata mahdollistaa valmistuessaan Espoon keskuksessa pysähtyvien lähijunien tiheämmät vuorovälit, mikä parantaa Suvelan ja Kirkkojärven alueiden saavutettavuutta.

Valmistelussa on tunnistettu tarve arvioida myös Espoon keskuksen nimeä ja laajempaa brändiä. Espoon keskus on poikkeuksellisen hallintolähtöinen sanapari kaupunkikeskuksen identiteettiä ja kutsumanimeä ajatellen. Kaupunginosan nimen tai brändin kehittämistä on syytä arvioida osana kaupunkiuudistamista nyt, kun alueen keskustavyöhykkeellä on muutenkin laaja muutos toteutumassa sekä kaupallisten palveluiden, joukkoliikenteen asemarakenteiden, että hallinnon toimitilojen osalta.

Kuva 5. Espoon keskuksen viimeaikaisia ja suunniteltuja kehittämistoimenpiteitä.

5. Toimenpidekokonaisuudet

Kaupunkiuudistus on toimialarajat ylittävää toimintaa, jossa tehdään yhteistyötä myös kaupungin ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Kaupunkiuudistuksen toimintamallissa kaikki toimialat priorisoivat toimenpiteitä ja resursseja kaupunkiuudistusalueiden kehittämiseen. Alueiden palveluita ja toimintoja kehitetään kokonaisvaltaisesti ja ennakoivasti yhdessä sidosryhmien kanssa.

Kaupunkiuudistusta toteutetaan samanaikaisesti eri tasoilla ja aikajänteillä. Strategia ja pitkän aikavälin ohjelmat ohjaavat valmistelua ylätasolla. Monet kehittämistoimet, kuten uusien palvelujen rakentaminen ja asuntokannan uudistaminen, etenevät hitaasti. Niiden rinnalla toteutetaan nopeita toimenpiteitä, kuten palvelujen kohdentamista ja pieniä fyysisen ympäristön parannuksia, joilla saadaan aikaan näkyviä muutoksia jo lyhyellä aikavälillä.

Kaupunkiuudistuksen toimenpidekokonaisuudet on koottu viiden kokonaisuuden alle.

5.1. Tietopohja ja viestintä

Kaikkien toimenpidekokonaisuuksien taustalle tulee kehittää segregaatioon liittyvä kaupunkiyhteinen tietopohja. Tähän tilannekuvaan kootaan oleelliset tiedot väestökehityksestä, asuntorakenteesta, hyvinvoinnista ja terveydestä, koulutuksesta ja

työllisyydestä, palveluista, turvallisuudesta ja viihtyisyydestä oikealla tarkkuustasolla. Tietopohjan avulla voidaan kohdentaa ja priorisoida kullekin alueelle tehtäviä toimenpiteitä.

Alueiden maine istuu tiukassa ja monesti media tarttuu eriytymiskehitysalueilla uutisiin, jotka vahvistavat maineen mukaista viestintää. Viestittävien sisältöjen monipuolistamisella ja alueiden brändäämisellä voidaan vaikuttaa siihen, miten alueet koetaan ulkopuolella.

5.2. Asuinympäristö

Monipuolinen asuntokanta vahvistaa alueen monimuotoisuutta ja tarjoaa vaihtoehtoja eri elämäntilanteisiin. Hallintamuotojen ja huoneistotyyppien monipuolisuus uudisrakentamisessa voidaan varmistaa kaavoituksessa, tontinluovutuksessa ja maankäyttösopimuksissa. Kaavojen ohjelmoinnissa voidaan priorisoida kaavoja, jotka ehkäisevät segregaatiota, lisäävät alueen elinvoimaa ja palvelutarjontaa tai muuten parantavat alueen kaupunkiympäristön laatua.

Espoon asunnoilla on runsaasti asuntokantaa sekä Matinkylässä että Espoon keskuksessa. Molemmilla alueilla on tarpeen tarkastella, toteutuuko asumisen hallinta- ja kokojakauma riittävän monipuolisena kussakin korttelistossa. Samalla Espoon asuntojen runsas asuntokanta alueilla luo kaupungille mahdollisuuksia vaikuttaa omistajaohjauksella suoraan asuntokannan kehittämiseen tavoiteltuun suuntaan.

Kaupunkiympäristön viihtyisyyden toimenpiteet liittyvät julkisten ulkoalueiden kunnostamiseen ja kehittämiseen, turvattomiksi koettujen paikkojen kohentamiseen sekä perusparannusten ja investointien aikaistamiseen. Kaupunkikeskusten ympäristössä korostuu erityisesti kävely-ympäristöjen laatu sekä taide.

Espoon Keskuksen ja Matinkylän saavutettavuus on verrattain hyvä, molempien alueiden sijaitessa raskaan raideliikenteen varrella. Saavutettavuus lisää alueiden houkuttelevuutta, minkä takia alueilla varaudutaan edelleen saavutettavuuden parantamiseen.

5.3. Elinvoima

Alueen elinvoimaisuutta voidaan vahvistaa luomalla edellytyksiä yksityisille ja julkisille palveluille sekä työpaikoille. Alueen elinvoiman vahvistuminen näkyy veto- ja pitovoimassa, kun ihmiset hakeutuvat alueelle aiempaa hanakammin ja haluavat myös jäädä alueelle.

Asukkaiden elinvoimaisuutta voidaan tukea kohdennetuilla palveluilla ja tuella muun muassa kotoutumiseen ja työllistymiseen. Lasten ja nuorten kohdalla voidaan parantaa harrastamisen olosuhteita sekä sitä, että kaikilla olisi mahdollisuus mielekkääseen

harrastamiseen. Nuorten kohdalla nuorisotyön ja nuorten työllistymisen tukemisen merkitys on suuri.

5.4. Koulutus

Espoolaisten lasten ja nuorten oppimistulokset vaihtelevat alueittain ja alueiden sisällä. Oppimisen tukeminen edistää oppimista ja jatkokoulutukseen pääsyä, mikä näkyy myöhemmin työelämämahdollisuuksina. Oppimisen tukemisen keinovalikoimaan kuuluu muun muassa koulujen resursointi myönteisen erityiskohtelun kautta, suomen kielen oppimisen tukeminen sekä varhaiskasvatuksen osallistumisen kannustaminen.

Alueellista vetovoimaa voidaan vahvistaa koulujen erikoistumisella ja painotuksilla sekä sijoittamalla alueille toisen asteen, ammatillista ja korkeakoulutusta. Monipuolinen koulutustarjonta tukee alueiden elinvoimaa, houkuttelevuutta ja myönteistä kehitystä sekä luo nuorille erilaisia ja saavutettavia koulutuspolkuja. Esimerkiksi Espoon keskuksessa sijaitsevat vetovoimainen Kuninkaantien lukio sekä laaja Omnian ammatillisen koulutuksen kampus, jotka vahvistavat alueen asemaa merkittävänä koulutuksen ja osaamisen keskittymänä. Oppilaitokset tuovat alueelle myös päivittäistä elinvoimaa, palveluiden kysyntää ja yhteistyömahdollisuuksia yritysten sekä muiden toimijoiden kanssa.

5.5. Osallisuus

Toimijuuden ja osallisuuden vahvistuminen näkyy ihmisten sitoutumisessa alueeseen sekä yhteenkuuluvuudessa. Yhteisöllisyyttä ja osallisuutta alueella voidaan edistää mahdollistamalla tiloja toimijoiden käyttöön, tarjoamalla enemmän vaikuttamismahdollisuuksia omaan lähiympäristöön sekä aktiivisella yhteistyöllä alueen keskeisten toimijoiden kanssa aluetta koskevissa muutoksissa.

6. Eteneminen ja aikataulu

Kaupunkiuudistusta toteutetaan kärkiohjelman alla vaiheittain.

Vaihe 1: Tietopohja ja valmistelu

Rakennetaan kaupunkitasoinen segregaatiotietopohja, kuullaan pilottialueiden asukkaiden kehittämistarpeista ja kartoitetaan ulkoiset rahoitusmahdollisuudet.

Vaihe 2: Alueelliset toimenpideohjelmat

Laaditaan tietopohjan ja asukkaiden näkemysten perusteella aluekohtaiset toimenpideohjelmat vuonna 2027.

Vaihe 3: Toteutus ja kokeilut

Käynnistetään ensimmäiset toimenpiteet sekä nopeat kokeilut vuonna 2027.

Vaihe 4: Seuranta ja jatkokehittäminen

Arvioidaan vaikutuksia ja kokemuksia sekä tarkennetaan toimenpiteitä niiden perusteella.

7. Seuranta ja mittarit

Kaupunkiuudistuksen tavoitteena on valittujen kohdealueiden kokonaisvaltainen kehittäminen. Uudistamisen vaikutuksia seurataan useilla eri mittareilla, mutta tavoiteltavan muutoksen eteneminen tiivistyy muutamaan keskeiseen indikaattoriin, jotka ovat:

Asuinympäristö

- Asuntokannan monipuolisuus
- Koettu turvallisuus ja asuinalueen viihtyisyys

Elinvoima

- Työllisyysaste
- Väestön tulotaso
- Muuttoliikkeen profiili

Koulutus

- Lukioon päätyvien nuorten osuus
- NEET-nuorten osuus
- Lukuseula

Osallisuus

Osallisuuden kokemus

Äänestysaktiivisuus